

ارسالی: گزارشگران بدون مرز

گزارش سالیانه ۲۰۰۸ گزارشگران بدون مرز

گزارش سالیانه افغانستان ۲۰۰۸

بی ثبات شده در اثر جنگی بیش از پیش پر خشونت، افغانستان برای دفاع از روزنامه نگاران مشکل دارد. طالبان دو همکار یک گزارشگر ویژه ایتالیایی را ربوده و سپس به قتل رساندند و به مراکز بسیاری از رسانه ها حمله کردند. دستگاه قضایی یک روزنامه نگار جوان را به اتهام " توهین به اسلام" به اعدام محکوم کرده است. نیروهای امنیت ملی در طی سال گذشته به آزار و اذیت روزنامه نگاران منتقد ادامه دادند.

در ۲۷ حوت مردان مسلح ملا داداله یکی از شرورترین فرماندهان طالبان، سید آغا راننده و راهنمای ۲۵ ساله روزنامه نگار ایتالیایی دانیل ماسترجیاکومو و در تاریخ ۱۹ حمل اجمال نقشبندی روزنامه نگار ۲۵ ساله افغانی را به اتهام "جاسوسی" محاکمه و گردن زدند. گزارشگر روزنامه لارپوپلیکا با دخالت دولت ایتالیا و مذاکره برای آزادی وی در معاوضه با پنج زندانی طالبان آزادی شد. هر سه نفر روز ۱۵ حوت در منطقه هلمند ربوده شده بودند.

سرنوشت همکاران افغان این روزنامه نگار خارجی نشانگر وخامت وضعیت روزنامه نگاران در جنوب و شرق افغانستان است که در سال ۲۰۰۷ در اثر جنگ هزاران نفر از مردم جان خود را از دست داده اند. اجمل نقشبندی در حالی کشته شد که روزنامه نگاران و سازمان های بین المللی خارجی، و روزنامه نگاران افغانستان از طالبان خواهان رهایی وی شده بودند. سید آغا راننده و مترجم ۲۵ ساله دانیل ماسترجیاکومو با بسیاری از خبرنگاران خارج در منطقه هلمند همکاری داشت. از

جمله با توماس کوگلان گزارشگر روزنامه ی انگلیسی دیلی تلگراف، وی در باره ی سید آقا می گوید : " سیدآقا جوانی آرام، فعال و مودب بود. بدون وی که اصلیت قبیله ای و محلی داشت انجام مصاحبه ناممکن بود و این کاری بس خطرناک بود. با آنکه امکان رفتن به کابل و زندگی در امنیت را داشت، داوطلب بودن وی برای پذیرش چنین خطری به سختی قابل فهم بود، و برای کسانی چون سید که به همکاری با خارجی ها معروف بودند این خطری دائمی بود که زندگیش را تهدید می کرد. او به خوبی بر این امر آگاه بود. وابستگی های محلی اش و روابط شخصی با گروه هایی از طالبان شکلی از حمایت را برای وی به وجود می آورد اما همانگونه که خودش تصدیق می کرد اگر زمانی کسانی می خواستند آسیبی به وی برسانند این کار به راحتی ممکن بود".

با در کنترل داشتن چند ولایت، مردان ملا عمر رهبر اصلی طالبان در سال ۲۰۰۷ چندین روزنامه نگار را دستگیر کردند. در آغاز این سال یک گروه از خبرنگاران شبکه الجزیره و دو گزارشگر پاکستانی توسط طالبان دستگیر و سپس آزاد شدند. حمله به رسانه ها از سوی طالبان افزایش یافته است از جمله می توان حمله با استفاده از راکت را به ایستگاه رادیو ملی پیغام در ولایت لوگار نام برد.

قتل ذکیه ذکی یکی روزنامه نگار صدای صلح

قتل ذکیه ذکی یکی از چهره های برجسته ی روزنامه نگاری مستقل افغانستان در تاریخ ۱۵ جوزا ۱۳۸۶ در جبل السراج (ولایت شمالی پروان) حرفه کاران رسانه ها را نگران کرد. در شبانگاه ۱۵ جوزا دو مرد مسلح ناشناس وارد خانه ی این روزنامه نگار شده و با شلیک هفت گلوله در جلوی چشمان پسر دو ساله اش وی را تیر باران کردند. در آغاز پلیس ۶ نفر را در این رابطه دستگیر کرد که چهار نفر از آنها با نبود مدرکی دال بر دست داشتن در قتل بلافاصله آزاد شدند. مقامات رسمی، طالبان را به ارتکاب این قتل متهم کرده اند، اما خانواده و همکاران روزنامه نگار به قتل رسیده انگشت اتهام را به سوی جنگ سالاران محلی نشانه می روند، که در برنامه های حقوق

بشری این روزنامه نگار در رادیو مورد انتقاد قرار می گرفتند. این روزنامه نگار در سال ۲۰۰۳ از حمله اعضای مجلس موسسان افغانستان بود.

چند هفته پس از ذکيه ذکی فریده نیکزاد سردبیر خبرگزاری مستقل پژواک که در باره ی قتل همکارش تحقیق می کرد، از سوی افراد ناشناسی مورد تهدید قرار گرفت که به وی سرنوشت رئیس رادیو صدای صلح را وعده می دادند. قتل ذکيه ذکی در زمانی روی داد که تنش شدیدی میان همکاران رادیو صدای صلح با برخی مسئولان محلی به وجود آمده بود. یکی از خبرنگاران این رادیو عبدال قودوس در اواسط دلو بعد از یازده ماه بازداشت موقت آزاد شده است. وی در پی شکایتی از سوی نماینده مجلس سیما سادت به اتهام " تهدید به قتل " دستگیر شده بود. شورایی از ریش سفیدان از وی خواسته است که نه با مطبوعات موضع را در میان بگذارد و نه از نماینده تقاضای غرامت کند. سیما سادت رقیب انتخاباتی ذکيه ذکی در آخرین انتخابات پارلمان (ولسی جرگه) بود. این نماینده مجلس تلاش کرده بود تا رادیو صدای صلح را که ابزاری در دست رقیب سیاسی می پنداشت تعطیل کند.

پلیس نتوانست به شکل کامل بر قتل شکيبا سانگه آماج خبرنگار جوان تلویزیون خصوصی شمشاد روشنی افکند. گرداننده برنامه مهمان شام و نطق پشتوی، برای تلویزیون ششماد گزارش نیز تهیه می کرد. وی در تاریخ ۹ جوزای در منزل مسکونی خود زمانی که همه ی اعضای خانواده اش نیز حضور داشتند به ضرب گلوله کشته شد. مقامات دولتی و خانواده این روزنامه نگار امکان قتل وی را به دلیل مشکل فامیلی رد نکرده اند.

محکومیت به مرگ برای یک روزنامه نگار و بازداشت گزارشگران مستقل

برای دومین بار در بعد از سقوط طالبان یک روزنامه نگار به اتهام " توهین به اسلام " به مرگ محکوم شده است. سید پرویز کامبخش که در تاریخ ۵ عقرب ۱۳۸۶ در بازداشت بسر می برد، از سوی دادستان (سارنوالی) متهم به " در اختیار داشتن و انتشار مقاله ای کفر آمیز " شده بود. این روزنامه نگار نوشته ای به نام "آیات زن ستیز در قرآن" را از روی سایت های اینترنتی برگرفته بود. در تاریخ ۲ دلو ۱۳۸۶ از

سوی شعبه امنیت عامه دادگاه ابتدایی ولایت بلخ، به شکل غیر علنی و بدون حضور وکیل مدافع به اتهام " اهانت به دین اسلام و پخش مقاله ای کفرآمیز" به حکم اعدام محکوم شد. این حکم که از سوی شورای علمای بلخ خواسته شده بود در عین حال به قصد ترساندن برادر این روزنامه نگار جوان یعقوب ابراهیمی که گزارشات و مقالاتی در باره نقض حقوق بشر در شمال کشور نشر می داد صادر شده است.

اغلب موارد وقتی دولت مورد انتقاد قرار می گیرد از اتخاذ معیارهای مشاجره برانگیز نسبت به رسانه ها دریغ ندارد. در ماه دلو سال گذشته (ژانویه ۲۰۰۷) روزنامه نگار مستقل توابع نیازی از سوی ماموران امنیت ملی افغانستان به اتهام داشتن رابطه با سخنگوی طالبان بازداشت شد. این روزنامه نگار در دادگاهی خلق الساعه به یک سال زندان محکوم شد. مقامات مسئول در ماه اسد در پی اعتراضات متعدد نهادهای داخلی و خارجی مجبور به آزاد کردن وی شدند.

در ماه حمل دهها مامور پلیس بدستور دادستان (سارنوال) کابل برای دستگیری روزنامه نگار حامد حیدری و مسئول شبکه تلویزیونی طلوع به دفتر این شبکه یورش بردند. دادستان آنها را متهم کرده بود که سخنانش را در پخش خبری همان روز مورد تحریف قرار داده اند. در برابر مقاومت روزنامه نگاران پلیس مجبور به ترک دفتر این رسانه شد.

سپس در ماه سرطان ماموران امنیت ملی محمد آصف ننگ سردبیر نشریه دولتی جرگه ی امن و کامران میر هزار، سردبیر سایت اینترنتی کابل پرس و خبرنگار رادیو سلام وطندار دستگیر را دستگیر کردند. دلیل دستگیری برای محمد آصف ننگ انتشار مقاله ای از یک محقق کانادایی اعلام شده بود. این مقاله "جنگ و جهانی ساختن ، ۱۱ سپتامبر به سود کیست؟" نام دارد و در آن حامد کرزای عروسک دست امریکایی ها نامیده شده است. کامران میر هزار، مسؤول سایت اینترنتی کابل پرس و خبرنگار رادیو سلام وطندار که یه کاربران اینترنت اجازه ی اظهار نظر بدون سانسور را در سایت خود می داد ، برای انتشار مقالاتی که برخی از مقامات دولتی را به جاسوسی متهم کرده بود تحت بازجویی قرار گرفت . این دو روزنامه نگار چندی بعد

آزاد و مجددا دستگیر شدند. بتاريخ ۱۸ اسد کامران میر هزار دوباره از سوی ماموران امنیتی بازداشت و تحت بازجویی و تهدید قرار گرفت. پس از آزادی کامران میر هزار مجبور به ترک کشور شد.

نه به قانون جدیدی برای رسانه

در ماه قوس رییس جمهور از توشیح قانون رسانه ها که در کل در جهت آزادی مطبوعات بود خود داری کرد. مشاجره ای جدی بر سر این قانون میان پارلمان و دولت در گرفته است. این قانون بحث برانگیز پس از تصویب پارلمان افغانستان، در ماه جوزا تصویب شد. در جریان مباحث مربوط به آن برخی از نمایندگان که اغلب از جنگ سالاران سابق بودند، برای تصویب موادی در جهت کنترل بیشتر رسانه به بهانه " رعایت ارزشهای اسلامی " تلاش کردند. یکی از نمایندگان اسلام گرای حزب اسلامی تاکید کرده بود که " این برنامه ها و این عکس ها از زنان نیمه برهنه چون سم هستند که ما بر جامعه می پاشیم و بهانه به دست کسانی می دهد که به دشمنان دولت پیوندند. " کارزار اعتراضی رسانه تصویب موادی تعدیل کننده را با مانع روبرو ساخت. در مباحث مربوط به این قانون عبدال جبار باریال یکی از مسئولان تلویزیون آریا گفته بود که " روحیه تجدد و آزاد منشی از این دولت مرکب از کمونیست ها و مجاهدین سابق گریزان شده است. آنها رسانه ها را همچون ماشینی برای پروپاگاند می خواهند. در آخر رییس دولت از توشیح این قانون به دلیل داشتن موادی که " در مغایرت با قانون اساسی است " خوداری کرد و آن را مجددا به پارلمان بازگرداند. اصلی ترین مواد مورد اختلاف در این قانون در باره ی استقلالیت رادیو تلویزیون ملی و ترکیب اعضای شورای عالی رسانه ها می باشد. این موارد پیشتر از جمله موارد اختلافی میان ولسی جرگه (پارلمان) و مشرانو جرگه (سنا) نیز بود.

در پی تکرار حملات اشتباهی نیروهای خارجی مستقر در افغانستان و تاثیر آن بر اذهان عمومی این نیروها بیشتر از پیش در برابر انجام وظیفه خبرنگاران افغان و خارجی مانع ایجاد می کنند. از جمله در ماه حوت نیروی ویژه امریکا در نزدیکی جلال آباد دوربین های عکاس و فیلم بردار خبرگزاری فرانسه (فرانس پرس) را که از صحنه

های کشته شدن بیش از ده تن از شهروندان رهگذر تصویر برداری کرده بود، گرفته و عکس ها پاک کردند. در ماه حمل کلر بیئه گزارشگر آژانس مستقل هانس پرس در حالی که به تهیه گزارشی برای شبکه های تلویزیونی فرانس ۲۴ در باره ی وضعیت امنیت در کابل بود. توسط ماموران حفاظت یک شرکت خصوصی که با ارتش امریکا قرارداد بسته اند، بازداشت و به مدت ۴ ساعت از سوی نظامیان امریکایی تحت بازجویی قرار گرفت، در پایان فیلم های وی گرفته شده و مجوز وی توسط نظامیان امریکایی ضبط شد. وی متهم شده بود بدون داشتن مجوز اقدام به فیلم برداری کرده است. روزنامه نگاران افغان و خارجی هر روز بیشتر از گذشته با ممنوعیت تصویر برداری از سربازان ائتلاف بین المللی در افغانستان مواجه می شوند.

برای لغو حکم اعدام و آزادی پرویز کامبخش امضا کنید

13022008